

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru — Strategický vývoj priemyselnej politiky do roku 2030 s cieľom posilniť konkurencieschopnosť a rozmanitosť priemyselnej základne v Európe a zamerať sa na dlhodobú výkonnosť v rámci globálnych hodnotových reťazcov

(prieskumné stanovisko na žiadosť rakúskeho predsedníctva Rady EÚ)

(2019/C 62/03)

Spravodajca: **Carlos TRIAS PINTÓ**

Pomocný spravodajca: **Gerald KREUZER**

Konzultácia	Rakúske predsedníctvo Rady EÚ 12. 2. 2018
Právny základ	článok 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušný orgán	poradná komisia pre priemyselné zmeny (CCMI)
Prijaté v CCMI	25. 9. 2018
Prijaté v pléne	17. 10. 2018
Plenárne zasadnutie č.	538
Výsledok hlasovania	158/9/4
(za/proti/zdržalo sa)	

1. Závery a odporúčania

1.1. Priemyselná politika by mala identifikovať príležitosti pre budúci globálny udržateľný a inkluzívny rast a umožniť, aby sa využili. Na nikoho by sa nemalo zabudnúť.

1.2. Európa si musí udržať svoju ambíciu obnoviť podiel priemyselnej výroby na predchádzajúcu úroveň, pričom musí tento cieľ doladiť prostredníctvom kľúčových ukazovateľov výkonnosti. Priemyselná politika Európy (medzi GR, členskými štátmi, regiónmi) sa musí zlepšiť a byť súčasťou komplexných cezhraničných hodnotových reťazcov na čoraz globalizovanejšom trhu. Je potrebný **holistický prístup**, ktorý v duchu „**spravodlivého prechodu**“ uvedie do súladu rast, výzvy v oblasti klímy a životného prostredia a spoločenské problémy a účinne spojí národné a európske sily.

1.3. Konceptia *rEUnaissance* Európy znamená plnohodnotný **riadiaci plán** pre európsky priemysel, ktorý začlení priemyselnú politiku do všetkých oblastí politiky EÚ a umožní transformáciu priemyslu, aby sa Európa stala najväčšou vedomostnou ekonomikou, ktorá vytvára pridanú hodnotu prostredníctvom **kreativity a inteligentného dizajnu, sociálnej inovácie** a podpory **nových udržateľných inkluzívnych priemyselných modelov** (značka „Vyrobené v Európe“).

1.4. Ak majú politiky EÚ v oblasti obehového hospodárstva a klímy vytvárať pracovné miesta v Európe, je potrebné, aby boli hlavné prvky hodnotového reťazca, ktorý tieto politiky umožňuje realizovať, umiestnené v Európe. Preto je dôležité, aby sa v stratégii EÚ uznával význam hodnotového reťazca a navrhovali sa v nej ambiciózne opatrenia na ich ďalší rozvoj. Namiesto zamerania na jednotlivé odvetvia by stratégia mala zabezpečovať atraktívne podmienky pre fungovanie v Európe. Ak si má Európa udržať svoje miesto v globálnej ekonomike, ako meradlo úspechu by sa malo používať začlenenie jednotlivých európskych hodnotových reťazcov do globálnych hodnotových reťazcov, t. j. európski dodávatelia musia mať možnosť hospodársky súťažiť na celom svete, nielen v Európe.

1.5. Zlepšenia v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy zamerané na nové pracovné miesta a služby by tiež mali byť úzko prepojené s politikami v oblasti výskumu, vývoja a inovácií a s vytvorením možností učenia sa v práci a program v oblasti zručností⁽¹⁾ by sa mal rozšíriť na nové kľúčové odvetvia, ako sú stavebníctvo, oceliarsstvo, papierenský priemysel, ekologické technológie a energia z obnoviteľných zdrojov, výroba či námorná doprava.

1.6. Na zabezpečenie vedúceho postavenia Európy v oblasti technológií odporúča EHSV zvýšiť investície do prevratných a prelomových technológií, ako sú umelá inteligencia a robotika, internet vecí, dátová analýza, 3D tlač, nové materiály a nanomateriály, nanoelektronika, výskum oceánov a vesmírny prieskum a pod.

1.7. Vo **viacročnom finančnom rámci na roky 2021 – 2027** sa musia čo najkonkrétnejšie a najdetailnejšie stanoviť dodatočné rozpočtové prostriedky, ktoré sa alokujú na každý individuálny sektor, najmä na politiku v oblasti výskumu, vývoja a inovácií a politiku súdržnosti.

1.8. EHSV zdôrazňuje, že **inštitucionálne riadenie** by sa malo posilniť, pričom v posúdeniach vplyvu by sa mal posudzovať nielen vplyv na hospodárstvo, ale aj na **životné prostredie a spoločnosť** v rámci celého hodnotového reťazca.

1.9. V záujme zvýšenia udržateľnosti celého priemyselného hodnotového reťazca EHSV dôrazne podporuje akčný plán Komisie na financovanie udržateľného rastu⁽²⁾ prostredníctvom budovania **taxonómie udržateľného financovania**, ktorou sa **zodpovedné úspory** presmerujú na **udržateľné investície**, čím sa posilnia európske strategické investície (vyvážená kombinácia plánovaného fondu InvestEU a súkromných finančných zdrojov).

1.10. EHSV opätovne dôrazne podporuje tzv. **zlaté pravidlo pre verejné investície**, a to nielen v spolufinancovaní strategických investičných projektov, ale aj vo všetkých udržateľných investičných projektoch spojených s pozitívnym pokrokom v zavedení jednotného **systému klasifikácie udržateľných činností EÚ** (alebo taxonómie), aby sa poskytl nové možnosti rozvoja tým európskym krajinám, ktoré sú najviac postihnuté krízou.

1.11. **Finančné nástroje:** Vytvorenie rovnakých podmienok, poskytovanie verejného financovania na priemyselné projekty (až do výšky 75 % investičných nákladov, alebo viac, ak je to opodstatnené), zvýšenie preferenčných pôžičiek a prístup k úverom. Prístup k verejným grantom na činnosti, ktoré sú určené na „eliminovanie rizika“ prirodzene vysokorizikových inovatívnych projektov.

1.12. Najproduktívnejšie odvetvia (s najvyššou pridanou hodnotou) sú tiež odvetvia, v ktorých je najvyššia koncentrácia inovácií. Okrem toho sa odvetvia, ktoré podliehajú prísnejším právnym predpisom v oblasti životného prostredia, vyznačujú aj vyššou mierou **patentov**, pravdepodobne v dôsledku regulačného tlaku⁽³⁾.

1.13. Hlavným faktorom regulačných nákladov je vykonávanie politík EÚ prostredníctvom **delegovaných alebo vykonávacích aktov**. Inovačnú kapacitu priemyslu, najmä malých a stredných podnikov, brzdia technokratické postupy súvisiace s dodržiavaním predpisov bez vymedzenia nákladovo najefektívnejších spôsobov dosiahnutia želaných regulačných výsledkov.

1.14. **Trvalo udržateľný rozvoj a konkurencieschopnosť** sa nesmú vnímať oddelene. EHSV požaduje, aby sa v EÚ stanovili normy na výrobky, ktoré musia dodržiavať domáci aj zahraniční výrobcovia a ktorých dodržiavanie sa dá vymáhať na hranici. Dovozy výrobkov, ktoré nerešpektujú environmentálne a sociálne normy, preto znamená, že priemyselné odvetvia EÚ čelia vážnym ťažkostiam pri plnení spoločenských potrieb a požiadaviek týkajúcich sa udržateľnosti.

⁽¹⁾ Prebiehajúce vykonávanie koncepcie sektorovej spolupráce v oblasti zručností.

⁽²⁾ COM(2018) 97 final.

⁽³⁾ <ftp://ftp.unibocconi.it/pub/RePEc/bcu/papers/iefewp69.pdf>.

1.15. Európska komisia by mala dôsledne sledovať riadne vykonávanie dohôd EÚ o voľnom obchode vrátane jednoduchých a jasných pravidiel. Kapitoly o trvalej udržateľnosti v dohodách o voľnom obchode musia podporovať vykonávanie pracovných noriem MOP a **hlavných zásad OSN v oblasti podnikania a ľudských práv** ⁽⁴⁾, ktorými sa stanovujú minimálne prierezové podmienky, ktoré nemožno zmeniť (práva zraniteľných skupín, zásada dobrej daňovej správy atď.) Mala by sa zaručiť reciprocita v obchodných vzťahoch (napr. investície, verejné obstarávanie, dotácie).

1.16. Potrebný je **širší sociálny dialóg** na rôznych úrovniach, aby sa riadne zanalyzovali a poskytli spoločné odpovede na globálne hodnotové reťazce v udržateľných podnikoch, kde majú aj pracovníci slovo.

1.17. EHSV vyzýva Komisiu, aby stanovila konkurencieschopnosť a vedúce postavenie priemyslu ako hlavné politické priority a začala program priemyselnej stratégie EÚ. Nabáda Komisiu, aby každoročne zverejšovala správu o výsledkoch priemyselnej stratégie EÚ, v ktorej by sa zaoberala všetkými príslušnými oblasťami politiky Komisie.

2. Megatrendy – Iba jeden svet

2.1. Dnešný priemysel čelí zásadnej transformácii v súvislosti s obrovským rozsahom digitálnej transformácie a s nízkouhlíkovým hospodárstvom. Energia z obnoviteľných zdrojov nahradí fosílna palivá, dáta sa stávajú novou dominantnou surovinou a internet (vecí) sa stal najdôležitejším spôsobom komunikácie. Lineárne modely výroby ustúpia viac obehovému systémom výroby-spotreby-recyklácie, zatiaľ čo masová výroba bude nahradená výrobnými procesmi prispôbenými na mieru. Moderný priemysel znamená výrobu a inováciu v sieti úzko spolupracujúcich aktérov od veľkých po malé a stredné podniky, doplnenú o súvisiace služby v rámci celého hodnotového reťazca. Vedomosti nahradili pracovnú silu alebo investície na mieste najdôležitejšieho faktora. Dlhodobá európska priemyselná stratégia musí začleniť všetky tieto (prelomové) výzvy pri vstupe do etapy, ktorú v histórii ľudstva možno prirovnať iba k prechodu od paleolitu k neolitu, t. j. do doby infolitu ⁽⁵⁾.

2.2. **Väčšina vedeckého výskumu upozorňuje na to, že do roku 2030 bude v závislosti od odvetvia 20 až 50 % pracovných miest nahradených technológiami a robotikou** ⁽⁶⁾. Vzniknú však aj nové pracovné miesta, i keď s väčšími rozdielmi z hľadiska geografie, odvetvia a zručností. Úlohou európskej priemyselnej politiky je zabrániť tomu, aby bola EÚ, jej regióny a občania, nejako vylúčení.

2.3. Digitálna transformácia má dosah na všetky hlavné zdroje priemyslu, či už ide o prírodu a životné prostredie alebo pracovnú silu a kapitál (z hľadiska fyzického, technologického a inštitucionálneho). Na usmerňovanie jej sociálnych vplyvov potrebujeme nové zhodnotenie zásob hlavných zdrojov alebo kapitálu, odkiaľ budú plynúť hlavné zdroje príjmov podľa jednotlivých krajín a podľa jednotlivých odvetví.

2.4. Veľké časti európskeho priemyslu sú v čoraz väčšej miere závislé od vonkajšieho vývozu alebo sú súčasťou komplexných cezhraničných hodnotových reťazcov na čoraz globalizovanejšom trhu EÚ súčasne čelí šíreniu amerických protekcionistických politík („America First“), v dôsledku čoho narastá riziko obchodných vojen, pri ktorých niet víťazov, len porazených. Ohrozujú aj povojnové multilaterálne hospodárske usporiadanie. V neposlednom rade sú na vzostupe aj centralizované štátom riadené hospodárske modely.

⁽⁴⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu zo 4. októbra 2018 o príspevku EÚ k záväznému nástroju OSN pre činnosť nadnárodných spoločností a iných podnikov s nadnárodnou povahou so zreteľom na ľudské práva, 2018/2763(RSP), <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P8-TA-2018-0382&format=XML&language=SK>.

⁽⁵⁾ Lit, z latinského „lysis“ – rozložiť (pozri elektrolýza), distribuovať, sprostredkovať. Sprostredkované informácie.

⁽⁶⁾ Acemoglu, D., Restrepo, P. (2017). *Robots and jobs: evidence from US labour markets*, NBER Working Paper No. 23285. Arntz, M., Gregory, T., Zierahn, U. (2016). *The risk of automation for jobs in OECD countries: a comparative analysis*, OECD Social, Employment and Migration Working Papers No 189.

2.5. Pri spravodlivom prechode smerom k udržateľnejšiemu priemyslu do roku 2050⁽⁷⁾ musí Európa čeliť týmto výzvam:

- napredujúca zmena klímy a zhoršujúce sa environmentálne podmienky,
- vyčerpávanie prírodných zdrojov planéty a strata biodiverzity,
- digitalizáciou väčšiny priemyselných odvetví dôjde k stieraniu hraníc medzi odvetvami priemyslu a medzi fyzickým a virtuálnym svetom, sektory sa otvoria novým aktérom a v dôsledku toho sa zníži podiel manuálnej práce,
- sociálne nerovnosti, vrátane čoraz väčšej polarizácie na trhu práce pre mladých a nezamestnanosti mladých, ako aj problematika osôb, ktoré boli ponechané samy na seba v regiónoch s upadajúcim priemyslom,
- strata verejnej dôvery vo vládu, politické zriadenie, EÚ a jej riadiace štruktúry, ako aj v ostatné inštitúcie,
- demografické zmeny: starnutie, prudký nárast svetovej populácie a nové environmentálne povedomie,
- koncentrácia obyvateľstva v megamestách, s integráciou infraštruktúrnych sietí, umelej inteligencie, strojového a hĺbkového učenia,
- Posun v oblasti preferencií spotrebiteľov (zmena správania spotrebiteľov, väčšie environmentálne povedomie, regulácia správania spotrebiteľov zo strany verejných orgánov).

Dlhodobá vízia by mala súčasne zohľadňovať všetky tieto trendy. Pochopenie výziev a toho, ako sa dajú pretaviť na príležitosti, bude pre európsku priemyselnú politiku hlavnou prioritou. Komplexná povaha odpovedí si vyžaduje zapojenie všetkých zainteresovaných strán, ktoré sa delia o zodpovednosť. Úspech závisí od úsilia a spolupráce inštitúcií EÚ, členských štátov, regiónov a hlavne od aktívnej úlohy samotného priemyselného odvetvia.

3. Prechod: EÚ, ktorá chce udržať konkurencieschopnosť prostredníctvom udržateľnosti

3.1. Na riešenie viacnásobných a dosiaľ nevídaných výziev, ktorým musí čeliť priemysel, sa Európa rozhodla posilniť svoju konkurencieschopnosť zvýšením kvality produktov a služieb, vykonávaním stratégie diferenciacie podľa regiónov a priemyselných odvetví s cieľom vytvárať rast a zamestnanosť prostredníctvom **kreativity a inteligentného dizajnu, sociálnej inovácie a nových udržateľných inkluzívnych priemyselných modelov**.

3.2. V Európe sa už objavuje niekoľko povzbudivých ukazovateľov, ako napríklad 40 % podiel na svetových patentoch v oblasti obnoviteľných technológií. Vyskytujú sa však aj nové a závažné rozdiely medzi funkciou systémov vzdelávania a odbornej prípravy, podnikateľskými iniciatívami a novými zručnosťami potrebnými v tomto odvetví.

3.3. Za ďalšiu veľkú brzdu rozvoja priemyslu v Európe možno považovať geografickú a sektorovú **heterogénnosť** politík Európskej únie. Nahradenie 28 rozličných politík pre každé priemyselné odvetvie všeobecným zameraním na priemyselnú politiku EÚ si vyžaduje synchronizáciu s opatreniami na dobudovanie hospodárskej a menovej únie (najmä finančnej a bankovej únie), rozvoj celoeurópskeho trhu pre rizikový kapitál a prijatie udržateľného modelu financovania, čím sa v celej Európskej únii zabezpečí vyvážený a harmonizovaný rast.

3.4. Porozumieť tomu, či viac ekologických inovácií podporuje inovácie aj v iných odvetviach, vrátane ich vplyvu na priemyselné ceny vstupov, je dôležitým krokom k posúdeniu vplyvov environmentálnej politiky na konkurencieschopnosť krajín, ako aj pri lepšom plánovaní environmentálnej politiky.

3.5. Takisto je potrebné klásť silný dôraz na potenciál malých a stredných podnikov v odvetviach, ktoré poskytujú inovačné znalostné služby na vysokej úrovni. Inovácie v Európe zvyčajne často vychádzajú z malých štruktúr a vývoz znalostných služieb na vysokej úrovni zohráva priekopnícku úlohu v postavení na trhu príbuzných odvetví.

⁽⁷⁾ Pozri SC/047, Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 44.

3.6. Ak má Európa získať späť vedúce postavenie v priemysle založenom na poznatkoch alebo v nehmotnom kapitáli, kľúčom je priemyselná spolupráca a koordinácia medzi členskými štátmi v oblasti vývoja európskych inovácií. EHSV by chcel zdôrazniť význam spoločného európskeho záujmu, inovatívnych verejno-súkromných partnerstiev a regionálnej spolupráce prostredníctvom stratégií inteligentnej špecializácie.

4. Globálna a holistická stratégia

4.1. Ekonomiky, ktoré sa intenzívnejšie zapájajú do globálnych hodnotových reťazcov, vytvárajú vyššiu pridanú hodnotu. EÚ by sa preto mala s väčším odhodlaním postaviť proti neoprotekcionizmu, ktorý by mohol vyostriť súčasnú blokádu väčšieho zapojenia do takýchto reťazcov.

4.2. Existuje príležitosť prepojiť **globálne hodnotové reťazce s miestnou hospodárskou štruktúrou** na podporu rozvoja miestnych ekonomík spolu s prelomovou technológiou (blockchain, 3D tlačiarne, robotika, internet vecí, uskladňovanie energie, obnoviteľná energia, veľké dáta, genetická biológia, nanotechnológia atď.) a inkluzívnym zameraním: globálne hodnotové reťazce môžu tiež vytvoriť podmienky pre miestnu výrobu s nižšími vstupnými nákladmi, najmä ak sa bude akceptovať (a dobre regulovať) úloha výrobcu-spotrebiteľa, ktorou sa podporuje rozvoj produktívnych a inkluzívnych mikropodnikov dopĺňajúcich veľké globálne hodnotové reťazce.

4.3. Cieľom novej paradigmy **udržateľnosti ako faktora konkurencieschopnosti** založenej na dlhodobom prístupe je mobilizovať, zosúladiť a zabezpečiť dostatočné verejné a súkromné zdroje na dosiahnutie cieľov stanovených v politikách EÚ. Poskytovanie dostatočných zdrojov má zásadný význam pre zabezpečenie spravodlivej, vyváženej a inkluzívnej transformácie, pri ktorej sa na nikoho nezabudne a nikto nie je vylúčený z toho, aby mal rovnaké podmienky, a kde verejné záujmy ako ochrana spotrebiteľa, zdravie, bezpečnosť a kvalita zostávajú hlavnými prioritami.

4.4. Odvetvové iniciatívy európskeho priemyslu a aliancií, ktorých cieľom je formovať **nový program v oblasti zručností** a zostaviť zoznam dobre štruktúrovaných iniciatív na posilnenie alebo prispôbenie existujúcich programov (Erasmus +, Nová európska stratégia pre kultúru atď.) a vykonávanie nových programov, sa musia uplatňovať v EÚ27 ako celku čo najskôr, pričom sa nimi musí zabezpečiť geografická rozmanitosť a úzke zapojenie miestnych orgánov.

4.5. EHSV zároveň dôrazne podporuje fóra pre **dialóg viacerých zainteresovaných strán**, spoločný rozvoj inovačných stratégií a pilotné programy ilustračnej hodnoty, spoločné experimentovanie, výmenu osvedčených postupov a ochotu sledovať a podrobne ohodnotiť projekty. Zdôrazňuje tiež, že do priemyselného hodnotového reťazca musia byť zapojení všetci jeho aktéri, ako aj spotrebiteľia. V tejto súvislosti sa treba zmieniť o okrúhlym stole zástupcov priemyslu na vysokej úrovni, o skupine na vysokej úrovni pre energeticky náročné odvetvia a o skupine na vysokej úrovni pre konkurencieschopnosť a rast.

4.6. Je nevyhnutné zlepšiť investičnú kapacitu EÚ a odstrániť nesúlad medzi formulovaním sektorových politík a finančnými investíciami prostredníctvom navýšenia príspevkov do EFSI 2.0 a štrukturálnych fondov súvisiacich s investíciami, aby sa pomohlo geografickým regiónom a obyvateľstvu, ktoré zaostali v krízových rokoch, a prostredníctvom nasmerovania súčasného prebytku zahraničného obchodu EÚ a prebytkov verejných orgánov do investícií, ktoré modernizujú našu priemyselnú infraštruktúru, a tak prispievajú k zvýšeniu produktivity a hospodárskemu rastu.

5. Inštitucionálne riadenie priemyslu EÚ

5.1. Dlhodobé akčné plány EÚ (stratégia Európa 2020, plány v oblasti klímy atď.) by sa mali odrážať v priemyselnom akčnom pláne. Vytváranie synergií medzi rôznymi politickými iniciatívami (obehové hospodárstvo, inovácia, dopravná politika, obchod, zručnosti, regionálna politika) by rozhodne prispelo k maximalizácii ich vplyvu.

5.2. **Transparentnosť** je rozhodujúcim faktorom pri zabezpečovaní úspechu tohto procesu. Priemysel ako celok musí „**konať a komunikovať**“ tak, že bude poskytovať vysoko kvalitné informácie (relevantné, overiteľné a porovnateľné), ktoré umožnia presné posúdenie finančného a nefinančného vplyvu celého globálneho hodnotového reťazca výrobného.

5.3. Ciele trvalo udržateľného rozvoja (17 cieľov a 169 súvisiacich cieľov) a Parížska dohoda o zmene klímy budú slúžiť ako ukazovateľ smerom k spoločnému dobru, ale je naliehavo potrebné prispôsobiť a rozšíriť ukazovatele pomocou spoločnej metodiky skombinovaním kvantitatívnych a kvalitatívnych parametrov a speňažením externalít. Nový súbor ukazovateľov musí zahŕňať aj ukazovatele, ktoré ovplyvňujú globálne hodnotové reťazce a ktoré odrážajú hodnoty EÚ.

5.4. EHSV požaduje zavedenie **kódexov správania** pre internacionalizované segmenty európskeho hodnotového reťazca výrobkov alebo služieb, ako napríklad v prípade udržateľných potravín, z ktorých mnohé zostávajú mimo právnej úpravy. Požaduje tiež užší dohľad nad trhom a zavedenie odrádzajúcich opatrení alebo sankcií pri praktikách škodiacich udržateľnosti, ako je plánované zastarávanie.

5.5. Posilnenie **zodpovedného výskumu a inovácie** ako súčasť prístupu zdola nahor. Potrebné sú presnejšie prognózy vývoja konkrétnych odvetví podľa jednotlivých regiónov a investície zodpovedajúce strategickým cieľom EÚ na rok 2030 a vyhlídkam na rok 2050 ⁽⁸⁾. EÚ by mala tiež zaručiť, že k prvému využitiu výskumu a vývoja financovaného z verejných zdrojov musí dôjsť v EÚ. Cieľ 3 % pre investície do výskumu a vývoja by sa mal konečne dosiahnuť (v súčasnosti len 1,9 %, čo je menej než 2,2 % v Číne). Prelomové technológie musia byť doplnené plánmi, v ktorých sa riešia výzvy a podmienky súvisiace s ich rozvojom (vrátane hospodárskych, regulačných a sociálnych vplyvov).

5.6. Vo **viacročnom finančnom rámci na roky 2021 – 2027** sa musia čo najkonkrétnejšie a najdetailnejšie stanoviť podmienky alebo dodatočné rozpočtové prostriedky, ktoré sa alokujú na každý individuálny sektor, najmä na politiku v oblasti výskumu, vývoja a inovácií a politiku súdržnosti. Na všetkých stupňoch inovačného cyklu by sa mala zvýšiť verejná podpora, vrátane podpory pre startupy, demonstračné a pilotné projekty, spoločné projekty VTR, šírenie technológií atď.

5.7. Únia kapitálových trhov EÚ a priemyselný rozvoj by mali umožňovať, aby sa verejné a súkromné úspory mobilizovali zabezpečenými cestami od sociálne zodpovedného investovania až po sociálnu zodpovednosť podnikov. Certifikácia EMAS by mohla tiež pomôcť optimalizovať finančné výnosy a vyvážiť ich s hybnými silami udržateľnosti.

5.8. Spravodlivý prechod politiky do roku 2030 znamená nielen inovácie v prospech ľudí a investovanie do pracovných miest pre pracovníkov, ale aj **inovácie s ľuďmi a pracovníkmi**, aby sa im zabezpečili dôstojné pracovné miesta. EHSV v tejto súvislosti zdôrazňuje, že výrobný proces musí ostať technologicky neutrálny.

6. Ambiciózný akčný plán pre európsky priemysel

6.1. Budovanie vzdelávajúcej sa spoločnosti je základnou podmienkou pre inovatívny a konkurencieschopný priemysel. Európa nemôže súperiť s rozvíjajúcimi sa ekonomikami, pokiaľ ide o mzdy, preto musí byť inteligentnejšia. Zručnosti majú kľúčový význam aj pre zamestnancov, a to nielen z hľadiska zvýšenia ich zamestnateľnosti, ale aj z hľadiska bezpečnosti pracovného miesta, sociálnej integrácie a lepších možností v živote. Dôležité je aj investovanie do neustáleho zvyšovania zručností a preškolovania pracovníkov, podpora kvalitného vzdelávania, odbornej prípravy a profesionálneho rozvoja počas celého pracovného života. Potrebujeme ambicióznejší nový program v oblasti zručností pre Európu a prehodnotiť európsky rámec kľúčových kompetencií, aby ľudia získali vedomosti a zručnosti, ktoré priemysel potrebuje pre posilnenie odolnosti európskeho hospodárstva a podporu trvalo udržateľného rozvoja (cieľ trvalo udržateľného rozvoja OSN č. 4).

6.2. Zlepšenie mechanizmov prenosu poznatkov medzi univerzitami a výskumnými centrami a medzi priemyselnými odvetviami a ich zamestnancami.

6.3. „Malé a stredné podniky (MSP) sú pomerne často priekopníkmi v rozvoji inovačných tovarov a služieb na vysokej úrovni, nezriedka im však chýbajú prostriedky na to, aby tieto inovácie uviedli na širší trh. V súlade s prioritami priemyselnej politiky EÚ do roku 2030 je potrebná široká škála možných stimulov a výhod využívajúcich silu celoeurópskeho verejného rámca orientovaného na prínosy, ktorý sa zameriava predovšetkým na MSP, ale aj na slobodné povolania ako priekopníkov v poskytovaní a vývoze inovačných znalostných služieb na vysokej úrovni:

⁽⁸⁾ Ako sa uvádza v stanovisku EHSV SC/047, Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 44.

- strategické verejné obstarávanie je dôležitou pákou priemyselnej politiky. jeho plný potenciál by sa dal využiť začlenením inovatívnych, ekologických a sociálnych kritérií do verejného obstarávania, namiesto hľadania len najnižšej ceny. EÚ by mala v tejto súvislosti podporovať orgány tým, že poskytne usmernenia, zriadi asistenčné pracovisko, pomôže pri plánovaní veľkých projektov v oblasti infraštruktúry a posilní výmenu osvedčených postupov,
- podpora internacionalizácie,
- experimentálne prostredie určené viacerým zainteresovaným stranám a podpora predbežného potvrdenia inovačných riešení,
- vytváranie klastrov (odvetvové, horizontálne a vertikálne) a podnikateľských inkubátorov, posilňovanie väzieb medzi priemyselnými aktérmi s cieľom spoločne zdieľať a vymieňať si zdroje,
- špecializované mentorstvo s vysokou pridanou hodnotou, pravidelné stretnutia medzi začínajúcimi a etablovanými podnikmi v tomto odvetví s cieľom spolupracovať na plánoch a iniciatívach,
- daňové výhody a verejné záruky na podporu investícií a
- atď.

6.4. Podnecovanie poznatkov a konsolidácia **nových udržateľných hospodárskych modelov**⁽⁹⁾ podporujúcich **sociálne inovácie** (nový prístup s dôrazom na človeka pri uspokojovaní potrieb spoločnosti) ako výsledok aplikovania nových metód.

6.5. Osobitnú pozornosť treba venovať menej rozvinutým regiónom a regiónom, v ktorých prebieha transformácia priemyslu. **Miestne rozvojové** agentúry a škála nástrojov, ktorými disponujú, musia slúžiť ako hnacie sily pre vytvorenie „mikroklimu“ alebo „ekosystémov“, ktoré spájajú a urýchľujú rastúcu súčinnosť medzi výrobou a službami, pričom východiskovým bodom sú potreby jednotlivých ľudí a oblastí.

6.6. Úloha **medzinárodného obchodu** má zásadný význam, ak chceme vyriešiť úlohy spojené s udržateľným priemyslom. Prehodnotenie a zlepšenie preferenčných zmlúv a dohôd o voľnom obchode (od GATT po TTIP), zavedenie určitého stupňa kondicionality viazanej na záväzky v oblasti udržateľnosti. Stanovenie neprekročiteľných línií: právna a daňová správa, riešenie rozdielov offshorových modelov, minimálne sociálne a environmentálne požiadavky. Mala by sa zaručiť reciprocita v obchodných vzťahoch (napr. investície, verejné obstarávanie, dotácie).

6.7. Vytvorenie odvetvového programu pre **kontrolovaný prechod** k nízkouhlíkovému obehovému hospodárstvu: stanovenie cieľových hodnôt pre jednotlivé odvetvia a geografické oblasti, zavedenie plánov postupu reflektujúcich skutočné podmienky, vplyv zmeny cien energie a ďalších vstupov.

6.8. Prispôsobenie priemyslu digitálnemu veku zmení európsky priemysel na výrobný systém náročný na informácie a poznatky. Preto chce EHSV vyzdvihnúť nasledujúce priority:

- plná podpora využívania informačných technológií pri riešení spoločenských problémov,
- rozvoj celoeurópskej vysokovýkonnej digitálnej infraštruktúry,
- zaoberať sa otázkou veľkých rozdielov v digitalizácii, ktoré existujú medzi regiónmi a medzi veľkými a malými podnikmi,
- urýchliť rozvoj noriem v oblasti IKT,
- zaoberať sa sociálnym rozmerom digitalizácie: vplyv na kvalitu a množstvo pracovných miest, regulácia hospodárstva spoločného využívania zdrojov, aby sa zabránilo nekalej hospodárskej súťaži,
- digitálna inteligencia by sa mala zvýšiť na všetkých profesionálnych úrovniach; digitálne zručnosti by sa mali podporovať na všetkých stupňoch vzdelávania (od školy po celoživotné vzdelávanie),
- definovanie nových pravidiel pre zdaňovanie digitálneho hospodárstva,
- zabezpečenie kybernetickej bezpečnosti.

⁽⁹⁾ Pozri prieskumné stanovisko EHSV SC/048. Odkaz: Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 57.

6.9. Bezpečná, dostatočná a udržateľná energia je kľúčovou prioritou pre priemysel a spoločnosť. Energia z obnoviteľných zdrojov musí byť dostupná za konkurencieschopné ceny. To si bude vyžadovať aj obrovské investície do inteligentných sietí a prepojenia, ako aj do prelomových technológií uskladňovania energie. Inteligentné využívanie uhlíka tiež pomôže pri opätovnom použití odpadu uhlíka a vodíka, ktorý sa v súčasnosti spaľuje, na získavanie energie, výrobu syntetických palív a chemických látok. Používanie takýchto produktov by mohlo výrazne urýchliť celkové zníženie CO₂ v kombinovanom odvetví ocele/chémie/dopravy. Tieto syntetické palivá alebo suroviny by sa mali podporovať v smernici o obnoviteľných zdrojoch energie.

6.10. EHSV by chcel zdôrazniť význam akčných plánov pre odvetvia a hodnotové reťazce, ktoré majú veľký potenciál rastu, pre štrukturálnu modernizáciu tradičných priemyselných odvetví, ako aj podporu dekarbonizácie energeticky náročných odvetví.

6.11. Priemyselná politika bude musieť klať osobitný dôraz na odvetvie dopravy, ktorý je na prahu úplne novej revolúcie, keďže prudkými zmenami prechádzajú súčasne mnohé technológie: elektrifikácia, digitalizácia výrobných procesov, prepojené a automatizované vozidlá, integrácia súkromnej a hromadnej dopravy.

V Bruseli 17. októbra 2018

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER
